

ARANY LÁSZLÓ

EREDETI
NÉPMESÉK

Arany László

Eredeti népmesék

«Public Domain»

László A.

Eredeti népmesék / A. László — «Public Domain»,

© László A.

© Public Domain

Содержание

A VAK KIRÁLY	5
A BOLTOS HÁROM LYÁNYA	13
A CZIGÁNY FIÚ	15
RÁADÓ ÉS ANYICSKA	17
Конец ознакомительного фрагмента.	26

Eredeti népmesék

A VAK KIRÁLY

Hol volt, hol nem volt, még az óperenciás tengeren is túl volt, volt a világon egy vak király. Mindenféle orvosok-doktorok próbálták meggyógyítani, de mind hiába, egyik se ment semmire. Maga a király tudott volna ugyan egy orvosságot a szemének, de azt senkinek se mondta meg hogy mi; akárki kérdezte tőle, csak azt felelte, hogy mihaszna mondja meg, mikor úgy se tudják megszerezni?

Volt ennek a királynak három egészen felnőtt legény fia. Ezek egyszer összebeszéltek, hogy akárhogymint, de kitudják az apjoktól, hogy mi az az orvosság, s megszerzik neki. Bement hát hozzá a legöregebbik, megállt az ajtóban, elkezdett beszélni, mondván:

„Felséges király atyám! én most azért jöttem hogy megkérdezzem felséges király atyámtól, mitől gyógyulna meg a szeme, mert mi hárman összebeszéltünk, hogy azt az orvosságot, ha az életünkbe kerül is, megszerezzük.“

A király erre nem szólt egy szót se; hanem volt előtte az asztalon egy nagy kés, azt felkapta, úgy vágta a fia felé, hogy alig tudott előle félreugrani, a kés meg megállott a diófa ajtóban. Erre a királyfi úgy megijedt, hogy mindjárt kiszaladt a házból.

Másnap a középső királyfi ment be, de az is épen úgy járt, mint a bátyja, ez is kiszaladt a szobából.

Harmadik nap a legfiatalabb királyfin volt a sor; a bátyjai be se akarták ereszteni, hogy ha ők ki nem tudták venni az apjokból, biz' e' se' sokra megy, de a királyfi nem tágitott, hanem bement. Mikor elmondta hogy m'ért jött, ehez is hozzá vágta az öreg király a nagy kést, de ez nem ugrott félre, hanem megállt mint a peczek, kicsibe is mult, hogy bele nem ment a kés, a sipkáját kicsapta a fejéből, úgy állt meg az ajtóban. De a királyfi még ettől se' ijedt meg, kihúzta a kést az ajtóból, odavitte az apjának. „Itt van a kés felséges király atyám, ha megakar ölni, öljön meg, de előbb mondja meg mitől gyógyulna meg a szeme, hogy a bátyáim megszerezhessék.“

Nagyon megilletődött ezen a beszéden a király, nemhogy megölte volna ezért a fiát, hanem össze-vissza ölelte, csókolta. No kedves fiam – mondja neki – nem hiában voltál te egész életemben nekem legkedvesebb fiam, de látom most is te szántad el magad legjobban a halálra az én meggyógyulásomért, (mert a kést is csak azért hajítottam utánatok, hogy meglássam melyikötök szállna értem szembe a halállal), most hát neked megmondom, hogy mitől gyógyulna meg a szemem. Hát kedves fiam, messze-messze a Verestengeren is túl, a hármashegyen is túl lakik egy király, annak van egy aranytollu madara, ha én annak a madárnak csak egyszer hallhatnám meg a gyönyörű éneklését, mindjárt meggyógyulnék tőle; de nincs annyi kincs, hogy od'adná érte az a király, mert annyi annak az országában az arany-ezüst, mint itt a kavics.

A mint ezeket a királyfi megértette, kiment a testvéreihez, elmondott nekik mindent; azok aztán mentek egyenesen az apjokhoz, hogy ők hát most elmennek azért a madárért, tették magukat rettenetesen, hogy így hozzák, úgy hozzák el, ha ezer ördög őrzi is. A legkisebb királyfi is el akart menni, de a bátyjai nem vitték, hogy biz' ő utánuk ne csikókodják, minek menne el bajnak; aztán meg az öreg király se' eresztette sehogy se: „Már édes fiam te csak maradj itthon én mellettem, segíts egyben-másban öreg fejemnek, sok már nekem magamnak egy ország gondja; de még meg is halhatok addig, míg odalesznek, akkor – ha te is elmennél, kire maradna az ország?“

Hajtott a jó szóra a királyfi, otthon maradt. A bátyjai elindultak nagy hű-hóval, tizenkét társzekeret megrakattak aranynyal-ezüsttel úti költségnek, elbúcsúztak az öreg királytól, megígérték neki, hogy egy esztendő alatt, ha törik, ha szakad, elhozzák az aranytollú madarat, avval elmentek.

Eltelt az egy esztendő, de nem jött haza a két királyfi; eltelt a második is, harmadik is, negyedik is, még se hallatszott semmi hírek. Már a legifjabb királyfi bizonyosnak tartotta, hogy odavesztek, el is akart már sokszor indulni utánok, de az apja nem eresztette; hanem mikor már az ötödik esztendő is vége felé járt, a királyfinak sehogy se' volt maradása, hiába volt minden beszéd, nem hallgatott rá, elindult. Egy régi, hűséges szolgát lóra ültetett, maga is lóra ült, úgy fogtak neki a hosszú útnak.

Mentek-mendegéltek, hét nap hét éjjel mindig mentek, akkor kiértek az öreg király országából. A mint kívül voltak a határon, megláttak egy rongyos csárdát, a királyfi megállt a csárda előtt, a szolgáját beküldte egy ital borért. A mint az inas nyitotta az ajtót, belátott rajta a királyfi, látta hogy odabenn tánczol két rongyos ember két korcsmabeli személylyel, de rájuk se' ügyelt, hanem a mint kihozta az inas a bort, megitta, avval mentek tovább.

Már jó ideig mentek úgy, hogy egyik se' szólt egy szót se, nagysokára aztán az inas törte meg a nagy hallgatást:

– Jaj felséges királyfi, mondanék én valamit, ha attól nem félnék, hogy megharagszik érte.

– Nem haragszom én csak mondjad.

– No hát ha rossz néven nem veszi, csak elmondom: látta-e felséged azt a két rongyos embert, a ki ott tánczolt a csárdában?

– Láttam úgy hátulról, mikor az ajtót nyitottad, de hát miért kérded?

– Oh felséges királyfi, mondanám is én, meg nem is.

– Mondjad no, bolond, hisz nem szoktam én az igazságért megharagudni.

– Hát amint bementem, megláttam azt a két embert, nagyon ismerősöknek tetszetek, mindjárt gondoltam valamit, de még se mertem egészen rájuk fogni, megkérdeztem hát a korcsmárostól: „Hallja kend, miféle két ember ez a ki itt tánczol,” azt mondja rá a korcsmáros: „Jaj jó uram régi embereim ezek már nekem, királyfiak volnának ezek, valami öt esztendeje jöttek ide, valami aranytollú madarat kerestek, de hogy nem találták, – mert biz' azt még a Verestengeren is túl kellett volna keresni, – kapták magukat, itt maradtak, azóta mindég itt esznek-isznak, mert volt ezeknek pénzök vagy tizenkét társzekerrel, de biz' a már mind elfogyott, alig van nekik annyi, a mennyivel egy-két hétig megéri.” Ez aztán abba' maradt, a korcsmáros se beszélt többet, én is eljöttem.

Nagyon elszomorodott e beszéden a királyfi, elébb nem is akarta hinni, de az inas úgyszólván erősítette, gondolta hát magában, hogy most nem tölti az időt, majd visszafelé jövet haza hívja őket.

Mentek aztán tovább, beértek egy nagy erdőbe, ott az út egy helyen kétfelé vált, egyik se tudta a járást, elkezdtek tanácskozni, hogy merre menjenek. A mint ott tanácskoznak, egyszer, – mintha csak a föld alól bútt volna ki, vagy az égből cseppent volna, – ott termett egy szép nagy róka. A királyfi a mint meglátta, nyult a nyila után hogy majd meglövi, hát, uramfia, – tán nem is hinnék kendtek, ha nem mondanám, – megszólalt a róka emberi nyelven:

– No felséges királyfi hát eltévedtek, vagy min tanácskoznak?

– Hiszen nem tévedtünk épen el – felelt neki a királyfi, – hanem azt csakugyan nem tudjuk, hogy e közül a két út közül melyik visz a Verestengerhez. Hát miért kérded?

– Csak azért, mert én útba tudom igazítani a királyfit, tudom a járást ezen a tájékon. De hát mért mennek a Verestengerhez?

A királyfi elbeszélte, hogy mi járatban vannak töviről-hegyire; mikor aztán vége szakadt a beszédjének, megint megszólalt a róka:

– Bizony nagy munka vár a királyfira, de nem is tudja elvégezni, hacsak én nem adok tanácsot, azért hát lépünk egyességre: én segítem a királyfit jó szóval mindenütt a hol csak szükség lesz rá, ezért aztán mikor visszajövet hozza a királyfi a sok aranyat, ezüstöt, drágaságot, (mert tudom hogy hoz) mindenben – de mindenben az utolsó tüig megosztom velem.

A királyfi egy kicsit gondolkozott, de azután gondolta, hogy minek neki az arany-ezüst, csak a madár legyen meg, hát csak ráállott. Erre a róka kihúzott a farka végéből hét szál szőrt, od'adta a királyfinak:

– No felséges királyfi itt van hét szál szőr, ha jártában-keltében akárhol, akármi baja akad, csak szakítson el egy szálat, én mindjárt ott termék tanácsot adni.

Azután megmutatta a róka, hogy melyik út visz a Verestengerhez, jó utat kívánt a királyfinak, s megint eltűnt épen úgy, ahogy jött, mintha csak a föld nyelte volna el.

Ment mendegélt a királyfi az inasával, egyszer – nagy sokára – elértek a Verestenger partjára. A mint a királyfi végig nézett azon a roppant nagy vizen, elborzadt belé, nem látta se’ szélét, se’ hosszát. „Oh én uram-istenem – gondolta magában – hogy megyek én át ezen a nagy vizen, mikor azt se tudom, melyik a szélessége?” Csak akkor jutott eszébe a róka, mindjárt elszakított egy szál szőrt; alig hogy elszakította, mintha csak a föld alól bútt volna ki, vagy az égből cseppent volna le, ott termett a róka:

– Mi baja van felséges királyfi, tán nem tud átmenni ezen a vizen?

– Bizony nem én róka pajtás.

– No azon ne is búsuljon a királyfi egy cseppet se’, itt van három alma, csak vágjon neki felséged a víznek, úsztasson benne, mig csak bírja a lova, mikor látja, hogy már egészen kifáradt, hajtson a vízbe egy almát, mindjárt olyan darab szárazföld támad ott, hogy elérne rajta ezer ember is, azon pihenjen meg, azután menjen tovább, mikor megint elfárad a lova, megint hajtson el egy másik almát, megint pihenjen meg; azután harmadszor is csak úgy tegyen. Többet aztán nem mondok.

Évvel a róka megint eltűnt, a királyfi pedig meg az inasa behajtottak a vízbe, elkezdtek benne úsztatni. Mikor már majd kidőltek a lovak alattuk, elhajított a királyfi egy almát, mindjárt olyan nagy darab szárazföld termett oda, hogy elért volna rajta egy regiment katona is, azon megpihentek istenesen, azután megint mentek odább, mikor másodszor is elfáradtak a lovak, megint elhajított a királyfi egy almát; harmadszor megint csak úgy tettek. Mikor már negyedszer is alig tudtak a lovak úszni, elérték szerencsésen a tulsó partot. Itt aztán gondolkozóba esett a királyfi, hogy most már hát itt volnának, de merre keressék az aranytollú madarat? Hiába gondolkozott rajta, megint csak el kellett szakítani egy szál szőrt. Ott termett megint a róka.

– No róka pajtás – kérdi a királyfi – hol találjuk most már meg az aranytollu madarat?

– Hát látja-e felséged amott messzire csillámlani azt az arany palotát?

– Hogy ne látnám!

– No hát abban lakik az a király, a kié az az aranytollú madár. Öltözzék fel felséged bő ingbegatyába csikósosan, az inasát a lovakkal hagyja itt, maga menjen oda a palota kertjébe, ott van a kaliczka az arany madárral egy arany fára felakasztva, azt vegye le, de vigyázzon hogy valamelyik fához hozzá ne érjen, mert akkor az egész kert megzendül, a kertészek megfogják felségedet. Ha pedig mégis szerencsétlenül járna, megfognák, vitesse magát a királyhoz; majd a király kérdi, hogy mert ahoz a madárhoz nyulni, csak ezt mondja felséged: „Hogy ne mertem volna, mikor széles ez világon, kis Magyarországon nincsen olyan betyár mint én.” Többet aztán nem mondok.

Ugy tett a királyfi a hogy a róka mondta. Az inasát ott hagyta a tengerparton, maga felöltözött betyáros ruhába, elindult a palota felé. Nem ment egyenesen a palotába, hanem elkerült a kert alá; hát a mint oda ért, elállt szeme-szája, mert még a hátulsó sövénye is a kertnek mind csupa aranyból-ezüstből volt fonva. A mint kibámulta magát, bemászott szép csendesen a kerítésen, szélylyel nézett a kertben, vigyázta, hogy hol látná meg az aranytollú madarat? De biz’ azt eleinte meg nem látta volna ha az orrához ütődött volna is, úgy elvette szeme-fényét a nagy csillogás-villogás; de hogy is ne! mikor minden fának ezüst volt a törzse, arany a galya, gyémánt a gyümölcse. Mikor aztán félig-meddig betelt a nézéssel, elindult a madarat keresni, meg is találta nemsokára, ott ugrált egy gyémánt kaliczkában, egy ágas-bogas arany fára felakasztva. A mint meglátta a királyfi, ment egyenesen érte, hogy levegye; nem volt magasra téve, felérte a földről is, nem kellett érte felmászni, hanem a mint vette volna le a borjúsáju ing megakadt egy galyba, megrántotta; erre az egész kert megzendült, mintha ezer meg ezer haranggal harangoztak volna, a kertészek mindjárt ott termettek, megfogták a királyfit, vitték egyenesen a királygazdájokhoz: A király a mint nagy-sok beszéd után megtudta, hogy mi a baj, elkezdte szidni a királyfit.

– Hát te akasztófára való hogy mertél arra még csak gondolni is, hogy az én aranytollú madaramat ellopod?

– Hogy ne mertem volna! – felelt rá a királyfi hetykén – mikor széles ez világon kis Magyarországon nincsen olyan betyár, mint én!

Nagyon megörült ennek a beszédnek a király:

– No öcsém ha olyan nagy betyár vagy, – van a szomszéd királynak egy lova, az egész ló ezüstből van, a szőre meg színaranyból, ha te ezt nekem ellopod, neked adom az aranytollú madarat, meg még ráadásul minden gyémánt gyümölcsömből egy-egy vékát, aranygalyat meg a mennyit elbirsz.

Megígérte a királyfi hogy ellopja, ha az életébe kerül is, avval visszament az inasához a tengerpartra, elszakította a harmadik szál szőrt is. Ott termett a róka megint:

– No királyfi mi baja van?

– Hát bizon nekem csak e' meg e'. Itt elbeszélte, hogy hogy járt az aranytollú madárral, meg hogy mit ígért meg a királynak, utoljára azt is hozzátette, hogy bizony most már nem tudja, hogy kéne azt a lovat ellopni.

– Biz azt, felséges királyfi, felelt a róka, – másképp nem lehet, hanem felöltözik felséged kocsis ruhába, elmegy ahoz a királyhoz, a kié az a ló; itt van egy üveg pálinka, ez olyan hogy a ki egy kortyot iszik belőle, úgy elalszik tőle, hogy az nap, ha csillagot rúgatnak vele se' ébred fel. Ezt a pálinkát vigye oda felséged az istállóba, dugja el a széna közé, a kocsisok megtalálják, megisszák, elalussznak tőle, akkor aztán a felséged dolga lesz kihozni a lovat, hanem van ott a falra felakasztva egy gyémánt szerszám, ha azt is el akarja hozni, vigyázzon, mert vannak azon apró kis csengetyűk, ha azok megszólalnak, felébrednek a kocsisok, megfogják felségedet. Ha pedig mégis szerencsétlenül járna, megfognák, csak mondja ennek a királynak is azt, a mit az elsőnek mondott. Többet aztán nem szólok.

Evvel eltűnt a róka, a királyfi pedig megint úgy tett a mint az mondta neki. Felöltözött kocsis ruhába, a pálinkát a zsebébe tette, elindult a második király palotája felé. A város végéig az inasát is magával vitte, de már a városba csak maga ment be. Bement a király palotájába, az istállóba, oda elegyedett a többi kocsisok közé, hát látja, hogy milyen nagy őrizet alatt van az aranyszőrű, ezüsthúsú ló: egy kocsis rajta ült, egy a fejét fogta, négy a négy lábát, egy a farkát, tizenkét ember meg körülállta. Megijedt ettől egy kicsit a királyfi, hanem azért csak láthatlanná tette, addig sündörgött ott előre-hátra, míg egyszer szerencsésen eldugta az üveg pálinkát a széna közé. Kis idő múlva amint egyik kocsis adni akart a lónak, megtalálta, kihúzta onnan, elkurjantotta magát:

– Nézzétek csak hé, mit találtam! egy nagy üveg pálinkát! bizonyosan valamelyik szolgáló lopta el, osztán hirtelenében csak ide dugta. Ígyuk meg!

Erre a többi kocsis is ráállott, adták kézről kézre az üveget, csakhamar részeg lett valamennyi, eldőlt ki jobbra, ki balra. Erre a királyfi is hozzáfogott a munkához: a ki a lovon ült azt egy kecskelábra ültette, a kik a lábát fogták, azokkal a kecskeláb négy lábát fogatta meg, a ki a fejét fogta, annak egy tuskót adott a markába, a ki meg a farkát, annak egy nyövet kendert, mikor aztán így elhelyezte őket, a lovat szépen kivezette az istállóból; hanem amint körülnézett, meglátta a falon a gyémánt szerszámot, nagyon megfájult rá a foga, nem tudta ott hagyni, már ezt, akár élek, akár halok, elviszem, – gondolta magában; le is vette a falról, hanem amint vitte volna ki az ajtón, hozzáütődött az ajtófélfához, megcsendült a sok csengő, a kocsisok felébredtek, megfogták a királyfit. Vitték egyenesen királygazdájokhoz, elmondták neki, hogy hogy akart ez a legény lopni. A király elkezdte szidni, ahogy csak tudta:

– Hát te milyen-amolyan akasztófavirág, hogy mertél arra még csak gondolni is, hogy az én ezüsthúsú, aranyszőrű loamat ellopod?

– Hogy ne mertem volna – felelt ennek is nagy hetykén a királyfi, – mikor széles ez világon, kis Magyarországon nincsen olyan betyár mint én.

– No ha olyan nagy betyár vagy, – van a szomszéd királynak egy olyan szép lánya, hogy szem nem látott még olyat, ha te azt nekem ellopod, neked adom az aranszőrű lovat, a gyémánt szerszámot, meg még ráadásul tíz köből arany abrakot.

Jól van; megígérte a királyfi hogy ellopja, avval kiment a város végére az inasához. Itt megint mit volt mit tenni? el kellett szakítani a negyedik szál szőrt is. Ott termett a róka:

– No mi a baj felséges királyfi.

– Hát csak e' meg e'. Itt elbeszélte a királyfi hogy már meg királykisasszonyt kellene neki lopni.

– No királyfi – mondja a róka, – most öltözzék fel szakács ruhába, menjen el ahoz a királyhoz, szegődjék be szakácsnak. Délben majd felséged vigye be a levest, hanem az ajtóban ejtse el. Többet aztán nem mondok.

Eltűnt a róka megint, a királyfi pedig az inasával ment a harmadik király országa felé. Mikor ahoz a városhoz értek, a hol a király lakott, felöltözött a királyfi szakácsruhába, az inasát a város végén hagyta, maga bement a királyi palotába. Épen kint sétálgatott a király az udvaron; oda ment hozzá a királyfi:

– Felséges király én szakács vagyok, azért jöttem hogy beszegődjem felségedhez, hahogy megfogadna.

– Jól van fiam én megfogadlak, épen szakácsra van most szükségem; jó hogy jöttél.

Beszegődött hát a királyfi szakácsnak, mindjárt is bement a konyhába; hanem a másik szakács egész délelőtt lármázott rá, mert minden ételt elrontott. Következett az ebéd ideje, a régi szakács sehogy se' akarta megengedni a királyfinak hogy az ételt ő vigye be, de ez addig könyörgött neki, míg utoljára mégis ráállott. Amint hát vitte volna be a királyfi a levest, az ajtónál szánt-szándékkal megbotlott, elejtette a tálat hogy összetört. A királykisasszonynak már akkor megtetszett a szép legény, mikor belépett, mikor meg a tálat elejtette, mindjárt gondolta, hogy aligha igazi szakács ez, mert akkor nem lett volna ilyen ügyetlen, jobban vigyázott volna; amint pedig szedte össze a cserepet, meglátta a kisasszony az újján az aranygyűrűt, mindjárt gondolta, hogy nem lehet más, mint valami királyfi. Nem is hagyta abba a dolgot, hanem másnap nem ment be ebédelni az apjához, a maga szobájába terítettett két emberre; azután behivatta az új szakácsot, ott mindjárt maga mellé ültette, kérdezte tőle hogy hol vette azt a szép gyűrűt? A királyfi elbeszélte hogy ő nem szakács, hanem egy gazdag király fia, meg mást is mindent, az egész élete folyását, mindjárt beleszerettek egymásba halálosan. A kisasszony is elbeszélte, hogy az ő kezét most egy igen-igen gazdag király kérte meg, de neki nincs kedve hozzá menni, mert már olyan öreg, hogy a hamut is mamunak mondja, hanem ez az apjának mind nem használ, erőlteti hogy menjen hozzá; „Most hát szívem szép szerelme, te az enyim, én a tied, nincs mást mit tenni, hanem az éjjel szökjünk meg, majd a te apád országában megesküdhetünk.“

Kapott a királyfi két kézzel a tanácson, mindjárt elhatározták, hogy még azon az éjszakán, majd ha mindenki lenyugszik a királyi udvarban, megszöknek, reggelre pedig, ha lehet, – túl teszik magukat a határon. Evvel a királyfi kiment a kisasszony szobájából, várta az éjfélt; csak akkor jutott eszébe, hogy neki ezt a kisasszonyt a szomszéd királynak kell vinni, hogy a lovat megkapja, mert ha azt meg nem kapja, az aranytollú madár se lesz az övé a nélkül pedig nem akart az apja szeme elébe menni. Búsult ezen szörnyű módon, már azt is gondolta, hogy érte se megy a kisasszonyért, de azután eszébe jutott hogy akárhogy lesz, akármint lesz, el kell neki lopni a kisasszonyt, jobb hát ha most elszökteti, azután majd tanácsot kérhet a rókától.

El is szöktette szerencsésen, kimentek a mezőre a királyfi inasához, ott, – míg az inas a lovakat nyergelte, – a királyfi félre ment, elszakította az ötödik szál szőrt is. Ott termett a róka:

– Mi a baj felséges királyfi?

– Hát bizon most az, hogy nem tudom a királykisasszonytól váljak-e meg, vagy madár nélkül menjek haza? – mert így, meg így áll a dolog.

– Soh'se' búsuljon azon a királyfi, majd elintézem én azt, most majd együtt megyek felségeddel.

Mentek aztán együtt négyen: a királyfi, a szép királykisasszony, az inas meg a róka. Mikor ahhoz a városhoz értek, ahova a kisasszonyt kellett volna vinni, a város végén a róka épen olyan szép kisasszonynya változott mint az igazi, úgy hogy a királyfi is alig tudta megismerni őket, a róka-kisasszony mondta az igazinak, hogy csak menjenek az inassal, nekik most a királyfival egy kis dolguk van, hanem majd utánuk mennek. Ment aztán a kisasszony tovább, a királyfi pedig a róka kisasszonyt bevezette a királyi palotába. A király amint meglátta őket, nyakába borult örömeiben a királyfinak, össze-vissza csókolta. A királyfi aztán mondta neki, hogy a kisasszony nagyon el van fáradva, mert egész éjjel mindig jöttek, adjon neki külön szobát, hadd pihenje ki magát. Mikor ez megvolt, búcsút vettek egymástól, a királyfi megkapta az ezüsthúsú, aranyszőrű lovat, a gyémánt szerszámot, meg még ráadásul tíz köből arany abrakot, aztán ment az igazi kisasszony után. A város végén utol is érte, aztán mentek együtt; amint egy darabig mentek, hallott a királyfi valami dübörgést, hátra néz, hát látja hogy a róka szalad utánok.

– Hát te hogy szabadultál meg?

– Csak úgy hogy kibúttam az ablakon aztán itt vagyok.

Mentek megint – mendegéltek, elértek ahhoz a királyhoz is, a kihez a lovat kellett volna vinni. Búsult megint a királyfi hogy hogy váljon meg ettől a szép állattól, de a róka vigasztalta hogy csak bízza őrá, majd eligazítja ő. Megint előre küldte a kisasszonyt az inassal, meg az ezüsthúsú, aranyszőrű lóval, maga meg épen olyan ezüsthúsú, aranyszőrű lóvá változott, úgy hogy maga a királyfi se' ismerte meg, melyik másik? Elvezette aztán a királyfi a királyhoz:

– No felséges király elhoztam az ezüsthúsú, aranyszőrű lovat, hanem ezt most olyan istállóba kell tenni, a melyiknek nagy ablaka van, mert ez világossághoz van szokva.

Ugy tett a király, ahogy a királyfi mondta, azután od'adta neki az aranytollú madarat, minden gyémánt gyümölcséből egy-egy vékát, meg annyi aranygalyat a mennyit elbirt; avval elbúcsúztak, a királyfi ment a kisasszony után. Nem messze a várostól megint utolérte, azután mentek együtt a Verestenger felé. Alig mentek egy kicsit, megint utolérte őket a róka, elmondta, hogy megint búcsúzás nélkül jött el innen is, az istálló ablakán, avval amint elmondta, eltűnt.

Ment a királyfi a sok drágasággal; mikor már közel voltak a Verestengerhez, hátra néznek, hát látják hogy jön utánok a három király, három roppant nagy regement katonával, mert már akkorra észrevették, hogy megcsalta őket; megijedtek nagyon, nem tudták, mit csináljanak, csak nagy sokára jutott eszébe a királyfinak hogy elszakítsa a hatodik szál szőrt. Ott termett a róka, bezzeg most nem kellett neki magyarázni, hogy mi a baj, meglátta úgy is; hirtelen előkapott három almát, beleugrott a vízbe, intett a királyfinak hogy menjenek utána. Azok szót fogadtak, elkezdtek utána úszni. Mikor már a lovak alig-alig birták az úszást, elhajította az egyik almát, nagy darab szárazföld támadt ott mindjárt, azon megpihentek, azután mentek odább. Lövöldöztek utánok a katonák, bele is lőttek egyszer a róka hátába, de az hirtelen bekente valami írral, mindjárt úgy beforradt hogy a helye se' látszott meg. Utánok is próbált úszni egy néhány katona, hanem mikorra odaértek, ahol ezek először megpihentek, akkorra eltűnt a sziget, a sok katona mind ott vészett. Így hát, még kétszeri megpihenés után, szerencsésen átértek az inassal partra.

Mikor jól kipihenték magukat, megszólalt a róka:

– No felséges királyfi, már most én rám semmi szüksége, én hát megyek dolgomra, hanem előbb emlékezzék meg felséged a szerződésre a mit kötöttünk: hogy ha szerencsésen megjárja az útját, mindenben a mit csak hoz megosztunk.

A királyfi nem ellenkezett, kétfelé mérték a sok gyémánt gyümölcsöt, arany abrakot, arany galyakat, akkor a királyfi búcsúzni akart, de a róka azt mondta hogy: „Nem addig van ám az királyfi! nem úgy alkudtunk hogy csak az ilyen haszontalanságon osztozunk, hanem úgy hogy *mindenen*, de *mindenen*.” Evvel elővette a róka az aranytollú madarat, azt kétfelé vágta, azután az ezüsthúsú, aranyszőrű lovat, legutoljára még a szép kisasszonyt is kétfelé vágta, azt is elosztotta, mert azt is az úton szerezték együtt.

A szegény királyfi majd sírva fakadt, mikor látta hogy az egész fáradozása, vesződése így vész kárba, de azért a rókának nem szólt, mert látta, hogy annak van igazsága, csak magára haragudott hogy olyan szerződésbe bele tudott egyezni. Mikor látta a róka, hogy a királyfi így elszomorodott, elnevette magát:

– Ne búsuljon felséges királyfi, visszaadok én mindent, még az arany galyakat is, nem is akartam elvenni, csak azt próbáltam meg, hogy ide engedné-e felséged? most már látom, hogy jó szívé, mert id'adta volna szó nélkül, mindjárt fel is támasztom én mind a hármat.

Evvel elővett valamiféle csudafüvet, megkente vele mind a hármat, mindjárt felelevenedtek, s még hétszerte szebb kisasszony, hétszerte szebb ló, és hétszerte szebb madár lett belőlök. Mikor épen köszönni akarta a királyfi a rókának a szívességét, eltűnt onnan, mintha a föld nyelte volna el. A királyfi is hát a kisasszonyt felültette az ezüsthúsú, aranszőrű lóra, maga meg az inasa felültek a másik kettőre, a sok kincset felrakták a nyeregkázába, avval útnak indultak.

Mentek-mendegéltek, elértek ahoz a városhoz, ahol menet a két öregebb királyfit találták egy csárdában, hát amint a város közepébe érnek, látják hogy két rongyos embert akkor visznek akasztani, a sok temérdek ember meg kíséri; kérdi a királyfi egy embertől, hogy miféle emberek azok, akiket akasztani akarnak? mi bűnt tettek, hogy felakasztják őket?

Felelt rá az ember:

– Jaj felséges királyfi hosszas volna azt elbeszélni. Nem tudom én hogy hol járnak ezek itt, már több öt esztendejénél hogy itt ebben a városban csavarognak, de azóta egy szalmaszálat se' mozdítottak odább, semmit se' csináltak, hanem egyik korcsmából ki, a másikba be, éjjel-nappal mindig ettek-ittak, a sok temérdek pénznek keresztül mentek a nyakán, mert amint a világ beszéli, királyfiak volnának ezek; most hát hogy egy krajczárjok se' maradt, rablásra vetemedtek, de ez még nem volt elég, hanem meg is öltek egy szegény kupecz embert, amint a vásárból jött volna haza, hogy fel ne adhassa őket, mert rájok ismert. De hiába! a gonoszságot a tyúk is kikaparja, rájok világosodott, hogy ők tették, most már lakolnak érte.

Nagyon elszomorodott ezen a királyfi, megismerte, hogy az az ő két testvérje, mindjárt ment a birákhoz, kérte őket hogy ilyen gyalázatot csak még se' kövessenek el két királyfin, azon felül jól meg is kente mindegyiket, úgy hogy osztán nagy sokára megkegyelmeztek nekik. Akkor a királyfi ment egyenesen a testvéreihez, össze-vissza ölelte-csókolta őket, vett nekik szép ruhát, szép paripát, azután elindultak együtt mindnyájan haza felé. A királyfi az úton elbeszélte nekik hogy milyen nehezen, jutott a madárhoz; hogy talált rá a szép kisasszonyra; hogy szöktette el; meg mindent, a mi csak történt vele; de a bátyjai nagyon szégyenlették magukat tőle, a szemébe se' mertek nézni, pedig az csak úgy szerette őket mint azelőtt.

Egyszer beértek egy nagy rengeteg erdőbe, mikor a közepén voltak, megállottak pihenni, leszálltak a lóról, elővették az elemózsiát, ettek. Mikor jóllaktak, ledőlt a királyfi a mátkája ölébe, elaludt, az is ráhajtotta ő rá a fejét, az is elszunnyadt, az inas meg félrement egy fa alá, ott aludt el. Bezzeg nem aludt a két öregebb királyfi, mikor látták, hogy ezek mind alusznak, összesúgtak-búgtak hogy milyen nagy szégyen lesz ő rájuk nézve, ha az apjuk megtudja, hogy az öcscsök mentette meg őket az akasztófától, azt gondolták, hogy egyik roszt a másikkal le lehet mosni, hát elhatározták, hogy megölik mind a hármat, otthon aztán azt mondják, hogy ők szerezték meg a madarat. Ugy is tettek. Legelőször az inashoz mentek, annak levágták a fejét, azután a királyfit szúrták keresztül; már épen a király kisasszonyt is megakarták ölni, hanem az felébredt, könyörgött nekik, hogy ne öljék meg, nem mond ő meg senkinek semmit, nem bánja, ha a legutolsó konyhaszolgálóvá teszik is, csak az életének kegyelmezzenek. Még a két gonoszszívű, vadállatnál is vadabb királyfit is megindította ez a szép beszéd, megkegyelmeztek az életének; azután összeszedtek mindenféle drágaságot, a mit az öcscsök szerzett, az ezüsthúsú, aranszőrű paripát, az aranytollú madarat, mindenféle drágaságot, lóra ültek, haza mentek. Volt nagy öröm királyi apjuk házában, mikor megérkeztek, nagy dáridót csaptak, folyt a bor mint az árvíz, mindenkinek jó kedve volt az egész háznál, csak egy volt szomorú, egy volt a ki éjjel-nappal mindig sírt: a szegény királykisasszony. Kicsapta az a két gonosz királyfi

a szolgálók közé, még azok közt is a legeslegutolsónak tették, hogy csak veszsen el minél előbb; az apjoknak meg, mikor kérdezte, hogy miféle lány az? azt felelték, hogy a kaliczkát tartani, a madárra vigyázni fogadták meg. Mikor pedig az öcscsökről tudakozódott a király, eltagadták, hogy nem látták soha, azt se' tudják, hogy elment-e hazulról. Búsult az öreg király egy kicsit, hanem a két királyfi vigasztalta, hogy majd haza jön az, de még azóta bizony fele útjára se' ért, lám ők is mennyi ideig voltak oda! Azután elbeszélték, hogy jutottak a madárhoz, az aranyszőrű lóhoz! épen úgy, mint öcscsök elbeszélte, csak a királykisasszony történetét hagyták ki.

Hiába volt azonban ott az aranytollú madár, nem segített a királyon semmit, mert csak úgy jött volna meg a szemevilága, ha az éneklését hallhatta volna, de a madár, egy kukkanás nem sok, de annyit se eresztett ki a száján, a fejét a szárnya alá dugta, úgy gurnyaszott egész nap. Az ezüsthúsú, aranyszőrű lónak se vették semmi hasznát, soha senkit nem eresztett magához, rúgott-vágott, ha valaki közel akart hozzá, menni. Összehivatta a király az ország minden bölcs emberét, hogy fejtsék meg, mi ennek az oka, de hiába! azok se' mentek semmire, egyik egyet, másik mást mondott, csak az igazira nem talált rá egyik se.

Egyszer, mikor épen ott rugdalózott az ezüst ló, az udvar közepén, nyillott a kisajtó, hát ki jött be rajta? nem más, mint a legkisebb királyfi meg az inas. A mint belépett az udvarba, ment a ló egyenesen hozzá, úgy ette a markából az aranyabrákot, azután ment egyenesen a konyhába, kézen fogta a királykisasszonyt, ment vele a királyi apjához. Amint belépett az ajtón, odabent volt az aranytollú madár, mindjárt elkezdett énekelni olyan szépen, hogy a király szemevilága mindjárt megjött tőle, úgy látott mint akárki más. Akkor a királyfi elbeszélte neki az egész útja történetét: hogy találta a rókát, hogy lopta a madarat, a lovat, a királykisasszonyt, hogy mentette meg a bátyjait az akasztófától, azután elmondta, hogy mikor ott hagyták a bátyjai az erdőben megölve, ezt a róka hogy hogy nem, megtudta, odament, feltámasztotta őtet is az inassát is avval a fűvel, a mivel azelőtt már a kisasszonyt is felelevenítette. „Hanem már most édes apám tartsunk lakodalmat, én a mátkámmal megesküszöm.“

A király e nagy istentelenségen szörnyen megharagudott, a két nagyobb fiát mindjárt felakasztatta. A legkisebbnek pedig oda adta fele királyságát, nagy lakodalmat csaptak, a róka is ott volt benne, hanem azután megint eltűnt, csak akkor ment oda, ha szükség volt a tanácsára.

A királyfi pedig a szép feleségével boldogul élt, míg meg nem halt.

A BOLTOS HÁROM LYÁNYA

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy boltos, annak volt három olyan szép lyánya, hogy nem volt párjuk hét vármegyében, de mégis legszebb, legkedvesebb volt a legfiatalabbik, az apja is legjobban szerette.

Lakott azon a vidéken, egy pusztán, egy gazdag gróf, a kihez az a boltos minden két-három hétben egyszer vitt ki mindenfélét a boltjából, a mi a háztartáshoz szükséges volt. Egyszer sok pénzt kapott ettől a gróftól, víg volt nagyon, mikor hazaért kedve kerekedett egy kicsit mókázni a lyányaival. Oda hívta őket maga mellé, tréfálódzott velök. Egyszer eszébe jutott, hogy valjon melyik szereti őtet ezek közül legjobban? Gondolta hogy legjobb lesz megkérdeni.

– No kedves gyermekeim – szólalt meg – mondjátok meg nekem, szeretném tudni, melyitek hogy szeret engem?

A legöregebbik mindjárt a nyakába borult, össze-vissza nyalta-falta:

– Én úgy szeretem édes apámat, mint a tiszta szín-gyémántot.

A középső is össze csókolgatta:

– Én meg úgy szeretem édes apámat, mint a tiszta szín-aranyat.

Csak a legkisebb nem szólt semmit, az nem borult a nyakába.

– Hát te édes lányom – kérdezi az apja – hogy szeretsz engem?

– Én úgy szeretem édes apámat, mint a szép fehér sőt.

Nagyon megharagudott ezért a boltos, hogy hát őt a legkedvesebb lyánya csak úgy szereti mint a sőt, a miből négy garasért egy fontot adnak! mondta a lányának másolja meg a szavát, mondjon mást, de a lány nem mondott, hanem még, – hogy látta hogy az apja haragszik, – kiment a szobából. Akkor a két öregebb testvér, a kik haragudtak a hugokra, mert szebb is jobb is volt mint ők, – ráestek az apjukra, hogy ezt még se' tűrje szó nélkül, ez szörnyűség, hogy szemtől-szembe megmondja hogy a rongyos sónál nem szereti jobban, utoljára annyira tele beszéltek a fejét, hogy behivatta a lányát, megmondta neki hogy az ő szeme elől mindjárt pusztuljon, még látni se' akarja, ha őtet csak úgy szereti mint a sőt.

Sírt-rítt a szegény lány, de nem volt mit tenni, a nénjei is küldték, hogy csak menjen isten hírével, itt tovább nem tűrik, hát csak elment. Ment aztán mendegélt, egyszer beért egy nagy rengeteg erdőbe. Nem tudta a járást, félt bemenni az erdőbe, hogy eltéved, vagy megeszik a vadállatok, leült szegény az erdő szélén egy mohos fatőre, ott sírdogált keservesen. Amint ott sír-rí, oda megy egy vén asszony:

– Ne sírj édes lányom, tudom én hogy mi a bajod, majd segítek én rajtad. Látod itt ezt az utat? ezen menj egyenesen, ez átvezet az erdőn, amint kiérsz, találsz egy grófi palotát, az azé a grófé, a kihez a te apád is járatos; ott ülj le a kert kerítése mellé, majd a kertészek meglátnak, bevezetnek. Többet aztán nem mondok.

Evvel a vén asszony eltűnt, a lány pedig megindult azon az úton, a mit az mutatott neki. Ment-mendegélt, egyszer kiért az erdőből, meglátta a grófi palotát, oda ment a kert kerítése mellé, leült a földre, elkezdett sírdogálni. Egy kertész épen ott kapálgatott belül a kerítésen, az meghallotta a sírást, oda ment, kinézett a kerítésen, hát majd hogy meg nem ijedt, mikor a szép kisasszonyt meglátta; volt annak a grófnak egy szép legény fia, szaladt egyenesen ahoz, odahívta, hogy menjen csak, nézze, milyen szép kisasszony ül ott a kerítés mellett. A gróf úrfi oda ment, kinézett a kerítésen, amint meglátta a szép kisasszonyt, mindjárt halálosan beleszeretett, de meg az is őbele, elmondta neki, hogy hogy csapták el ártatlanul, hogy került ide, mindent a mi csak vele történt. A gróf úrfi vezette egyenesen az apjához, anyjához, elmondta nekik, hogy hogy került a lány oda, utoljára hozzátette, hogy ő most már ezt, ha él, ha hal, feleségül veszi. A gróf meg a grófné eleinte tudni se' akartak róla, mondták neki, hogy is gondolhat olyat, hogy mikor gróf és báró kisasszonyok közt válogathat, minden ujjára jut tíz, – ilyen szegény elcsapott lányt akar elvenni; de a gróffi mind erre azt mondta

hogyan válaszszanak: vagy elveszi a lányt, vagy megöli magát; úgy hát nagy sok beszéd után csak beleegyeztek. Mindjárt gyűrűt váltott a két fiatal, el is határozták, hogy egy hónap múlva tartják az esküvőt.

Eltelt az egy hónap, elérkezett az esküvő napja, ott volt a sok vendég, köztük a boltos is, csak a vőlegényt meg a menyasszonyt nem lehetett látni. Bekövetkezett az ebéd ideje is, mindnyájan vígan ültek le az asztalhoz, elkezdtek enni. Az volt a szokás a gróf házában, hogy minden embernek egy kis külön tálban vitték az ételt; a boltos amint a maga táljából szedett levest, hát csak alig tudta megenni, olyan sóval volt, nézett körül só után, de nem volt az egész asztalon; a második étel még sóvalanabb volt, a harmadik meg már olyan volt, hogy hozzá se tudott nyúlni. Kérdezték tőle, hogy miért nem eszik? tán valami baja van az ételnek? amint ott vallatták, eszébe jutott a lánya, hogy az neki azt mondta, hogy úgy szereti, mint a sót, elkezdett sírni; kérdezték aztán tőle, hogy miért sír, akkor elbeszélte mindent, hogy volt neki egy lánya, az egyszer neki azt mondta, hogy úgy szereti mint a sót, ő megharagudott érte, elkergette a házatól, lám most látja, hogy milyen igazságtalan volt iránta, milyen jó a só, „de hej ha még egyszer visszahozná az isten hozzám, majd meg is becsülném, első lenne a házamnál; meg is bántam én azt már sokszor, de már akkor késő volt.”

Azt mondja rá a gróf:

– Hát ha most megkerülne a lánya, megbocsátana-e neki?

– Meg bizony méltóságos uram, még hálát adnék a jó istennek, hogy visszaadta.

Erre a gróf csengetett, kinyílt a szomszéd szoba ajtaja, belépett rajta az új pár, de a boltos nem ismerte meg a lányát, úgy megszépült a grófi ruhában, csak nézett rá, hogy milyen szép teremtés.

– No hát nem ismeri a menyemet? kérdezte tőle a gróf.

– Nem én nagyságos uram.

– Hát tudja meg, hogy ez a maga elcsapott lánya.

A boltos azt gondolta, hogy csak tréfálnak vele, de a lány oda szaladt, a nyakába borult, össze-vissza csókolta őtet is, a testvérjeit is, de ezek rá se mertek nézni, vádolta őket a lelkiismeret, hogy elcsapatták azt a jó testvért. Evvel az egész lakadalmi sereg tánczba keveredett, három nap – három éjjel mindig tartott a lakadalom.

Hanem a két nagyobb lányt megverte az igazságos Isten, mert elterjedt a gonoszáguk híre az egész tájékon, senki se mert őköt elvenni; vén lányok maradtak holtokig. A fiatal gróf pedig a szép feleségével boldogul élt míg meg nem halt.

A CZIGÁNY FIÚ

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy cigány, annak volt egy fia, a kiról az apja még kis korában megjövendölte, hogy okos, tudós ember lesz, a feleségével is mindennap kétszer-háromszor összevesztek miatta, mert az azt mondta, hogy nem lesz biz abból, csak téglavető cigány.

Mikor már olyan nagy volt a rajkó, hogy a bajusza is kezdett serkedezni, elküldte az apja deákszót tanulni. Volt az öreg cigánynak egy girhes lova meg egy taligája, azt eladta, az árát od'adta utiköltségnek.

Elbúcsúzott a fiú apjától-anyjától, a sok rajkótól, elindult a nagy útra. Ment – mendegélt hetedhét ország ellen, egyszer meglátott egy kan-disznót turkálni.

Elkezdi a cigányfiú:

– „Kan is dúr is“ hm! e bizony diák só, no lám már tudok egy sót diákul.

Megint ment tovább, de mindég azt hajtotta magában hogy: „Kan is dúr is“, hogy el ne felejtse; egyszer meglátott egy inget, amint ki volt terítve kötélre száradni, a szél meg lógázta. Megint elkezdte magában:

– „Kan is dúr is, ing is lóg is“ hm! bizony ezs is diák só, no lám már két sőt tudok tudok diákul.

Megint ment tovább, meglátott egy rákot egy víz szélén mászkálni. Elkezdte megint mondani:

– „Kan is dúr is, ing is lóg is, rák is mász is“ – a bíz a, na már három sőt tudok diákul.

Megint ment – mendegélt, meglátott egy bikát amint egy nádkerítésen törtetett keresztül. Megint elkezdte mondani:

– „Kan is dúr is, ing is lóg is, rák is mász is, bika töri nád is“ na isten-utse tudok én már diákul, nem is megyek tovább egy lépést se, bolond is volnék ha mennék.

Evvel aztán visszafordult hazafelé, hanem az úton mindég azt a négy szót hajtotta hogy el ne felejtse. Mikor az apja kunyhójához ért, épen kint ült a sok rajkó, süttette a hasát a nappal; amint meglátták a bátyjokat, cigánykerekeztek elébe, körülfogták, egyik jobbról másik balról rángatta, hogy beszéljen már valamit, de ez nem szólt egyebet, csak azt a négy szót: „Kan is dúr is, ing is lóg is, rák is mász is, bika töri nád is.“ Elébe ment az öreg cigány is:

– Hát édes magzsatom ilyen hamar megtanultad a diák sót? his nagyon okos gyerek vagy te, mondtam én azst mindig, de szólj hát! Hanem biz abból nem tudott semmit kivenni, mindig csak azt hajtotta hogy: „Kan is dúr is, ing is lóg is, rák is mász is, bika töri nád is.“ Az anyja is beszélt volna vele, de annak se' mondott mást; megijedt a cigány asszony.

– Na dade – mondta az uranak – beszélj vele ha tudsz, mondtam hogy így less, elfelejtette a magyar sőt, most már mit csináls vele?

A cigány is megijedt, hogy csakugyan elfelejtette a rajkó a magyar szót, elővette az ütött-kopott köpönyegjét, felment a faluházához. Épen együtt ült a kupaktanács, bement a cigány közibök.

– Jaj nagyságos birák uraimék – kezdte a szót – van nekem egy fiam, úgy besl diákul mint a parancsolat, nem láttak olyat birák uraimék soha, magyarul se tud, elfelejtette a diák só mellett; most azsírt jöttem, hogy vegyék be kigyelmetek maguk közsé valamifélenek.

– Hát hogy okosodott meg olyan hirtelen – kérdezte a bíró – hisz még a mult héten is csak úgy járta a rókatánczot az árokparton, mint a többi rajkó.

– Jaj nagyságos bíró uram, oda volt ám azs diák sőt tanulni.

– No hát hozd fel, hadd lássuk mit tud?

Elvitte a cigány a rajkót a faluházához, az ott is csak azt kezdte rá: „Kan is, dúr is, ing is lóg is, rák is mász is, bika töri nád is.“

A birák csak elnevették magukat, megmagyarázták a cigánynak, hogy mit tesz az a négy szó, avval elkergették. Elszomorodott a cigány, mert ő azt gondolta, hogy legalább is viczispány lesz a rajkóból; hanem amint hazaértek, ki is öntötte rá a mérgét, úgy elverte hogy a kölyök egész nap bőgött bele. A cigány asszony meg még mérgesítette:

– Úgy kell dade, úgy kell, már most ló sincs, taliga sincs, a fiad is csak olyan számár, mint volt, mondtam is én mindig hogy nem lesz ű kelmibűl prédikációs halott.

Addig-addig mérgesítette az asszony az urát, mig utoljára elővett egy botot, úgy elverte, hogy még tán most is veri, ha félbe nem hagyta.

RÁADÓ ÉS ANYICSKA

Egyszer, hol volt – hol nem volt, volt a világon egy király, a ki teljes életében mindig a háborúban, harczban lakott. Már kilencz esztendő óta a háza tájékán se' volt, azt se' tudta hogy mije van otthon. Elhatározta hát hogy már csak akárhogy – mint teszi szerét, de haza megy, feliratja mindenét az utolsó tűig, hogy legalább tudja, mit keresett kilencz esztendő óta.

Békét kötött hát az ellenséggel három hónapra, avval elindult hazafelé. Mikor hazaért, összegyűjtötte a sok herceget, grófot, nagysüvegű tótot, a sok tanácsosokat, birákat, elmondta nekik, hogy most miért jött haza? hogy meg akarja tudni, mije van, „azért hát azt parancsolom, hogy az országomban mindent az utolsó fa szegig irjatok fel, de úgy hogy ki ne maradjon semmi az összeírásból.”

Szélylyelmentek az urak, teljesíteni a király parancsát; azalatt maga a király a feleségével mulatott otthon, a kit már kilencz esztendő óta nem látott; éjjel-nappal mindig vigadtak, még annak is jó kedve volt, akinek apját-anyját megölték.

De nemsokára vége szakadt a nagy mulatságnak, eltelt a három hónap – a király szabadságideje, menni kellett neki vissza a háborúba. Elbúcsúzott hát nagy sírások-rívások közt a feleségétől, összegyűjtötte a katonáit, elindult.

Ment aztán mendegélt, egyszer beértek egy erdőbe, abban is mentek már két nap, két éjjel. Harmadik éjszaka amint mennek a szép holdvilágnál, elibök áll egy ősz-öreg ember, térdig érő galamb-fehér szakállal, a kezében egy nagy lámpással:

– Hó megállj! ki vagy? hol voltál? hova mégy?

– Én vagyok ennek s ennek az országnak királya, otthon voltam a feleségemnél, felirattam minden vagyonomat, most már semmim sincs, hogy tudomásom ne volna róla, még az utolsó fa-kanál is mind fel van írva.

– Jól van hát, ha mindenedet felirattad, ígérd meg nekem, hogy a mid nincs felírva, azt nekem adod.

– Jól van, megigérhetem, ha tetszik királyi parolámra is fogadhatom, de tudom hogy nem kapsz semmit, mert semmi se' maradt ki az összeírásból.

Megörült az ígéretnek az idegen, kicsibe mult hogy ősz-öreg ember létére el nem kezdett táncolni.

– Tudd meg hát hogy én vagyok nagy Tündérországnak híres-hatalmas királya, a ki mindent tud, a mi a nagy világban történik. Mig otthon voltál, a feleséged méhében hagytál egy fiugyermeget, ez az, a miről se tudomásod nem volt, se nincs felírva, azért hát ígéreted szerint ez az enyém, érte megyek tizenkét esztendő múlva, nagy szükségem lesz rá, mert nincs fiam, csak három lányom.

Nagy búba-bánatba esett a király, neki se volt több fia, s ime ezt az egyet is oda kell adni idegen embernek, a ki se inge, se galléra, nem is látta soha, aztán csak úgy bolond módra ígérte oda neki, fájt ez a királynak nagyon, de hiába, nem tehetett róla, királyi parolájára fogadta, oda kellett adni. Megírta a feleségének a nagy szerencsétlenséget, hogy ő a még létlen gyermeket másnak ígérte, azért majd ha meglesz, kereszteljék Ráadónak, hadd jusson eszökbe – valahányszor a nevet kimondják – hogy az nem az övék, hogy másnak kell adni, idegen emberek közé, a hol tán soha se talál apja helyett apát, anyja helyett anyát, testvérje helyett testvért.

Rászállott a bánat a királynéra is, de hiába volt minden búslakodas, már arról nem lehetett tenni.

Meglett aztán a szép fiu gyermek, meg is keresztelték Ráadónak. Mikor ugy hat-hét esztendő lehetett, haza került a király is a háborúból; attól fogva mindig maga tanította mindenre: lovagolni, kardot forgatni, nyíllal lőni, hadakozni. „Legalább ne mondja akihez kerül, hogy semmire se tanítottuk.”

Nevededett aztán Raadó szépen. Már elmúlt tizenkét esztendő, még se jöttek érte, de elmúlt tizenhárom is, a tizennegyediknek is a derekán gázolt, még se volt semmi híre a tündér királynak.

Már örült mindenki, hogy nem viszik el az ifju királyfit, a király nagy dinom-dánomokat adatott annak az öröme, hogy az övék marad a Ráadó.

Egyszer, mikor mindenki a legjobban vígadt, jött egy lóhátas ember, nagy pecsétetes levelet adott a király kezébe, a mit a tündér király irt, az volt pedig az eleje-veleje, hogy küldje Ráadót minél előbb, mert szükség van rá.

Elkészítették a szegény királyfit a hosszú útra, egy inast adtak mellé, – mert csak annyinak volt szabad vele menni, annyit engedett meg a tündér király – avval útnak eresztették. Az ország határáig elkísérték apja, anyja, az ország nagyjai, ott aztán elbúcsúztak tőle, jó utat kívántak neki, avval visszamentek haza.

Ráadó pedig ment lassacskán az inassal járatlan járt utakon Tündérország felé. Napról napra jobban elgyengült a gyaloglásban, mikor már Tündérország határához ért, alig bírta a lába. Amint beértek a határon, találtak egy nagy várost, abba bementek, egy nagy palota előtt leültek a kőpadra pihenni. Ott Ráadó a tenyerébe hajtotta a fejét, elgondolta hogy milyen szerencsétlen ő, hogy kell neki idegen országokban bújdosni, ezen annyira elbúsult, hogy kicsibe mult hogy sírva nem fakadt. Amint így szomorkodik, egyszer mintha kiáltanak valahonnan: „Ráadó.“ Hallgatózik jobban, másodszor is kiáltják: „Ráadó lelkem gyere fel“; szét nézett, hát látja, hogy a palotából kiabál neki egy szép tündér asszony. Ő se mondatja harmadszor, bemegy a palotába, ott felmegy száz márvány grádicson nézeget szélyel de semmit se’ lát. Mikor a legfelső kontignációba felért, egy pompás szoba nyílt meg előtte; abba is bement, – királyfi volt, de még olyat soh’sé látott, majd elvette a szeme fényét a nagy csillogás, már majd hogy vissza nem ment, akkor lépett ki egy másik ajtón a szép tündér menyecske, megfogta a Ráadó kezét, átvezette 11 szobán, a tizenkettedikben aztán leültette egy csupa tiszta színaranyból csinált karszékre:

– Jaj szívem Ráadó, de régen várunk már, de rég itt kellett volna már lenned, tudom elfáradtál a hosszú útban, jaj pedig még fele útján se vagy annak a városnak, ahol a tündérkirály lakik, nem is érsz oda tán esztendeig se, ha csak az én tanácsomra nem hallgatsz. Az én tanácsom pedig az hogy – látod-e amott azt a tavat?

– Látom.

– Nohát majd estére odajön a tündérkirály három szép eladó lyánya hattyú képében fürdeni, te menj a tópartra, bújj el, majd jön az első hattyu, leszáll, megrázkódik, leveti a hattyu ruhát, gyönyörű szép lyánynya változik, megyen a vízbe, fürdik; jön a másik is, leszáll, megrázkódik, még szebb lyánynya változik, megyen a vízbe fürdik; legutoljára jön a legszebb, a gyönyörűséges Anyicska, a kinek párját még emberi szem nem látott, leszáll, megrázkódik, megyen a vízbe, fürdik. Egy darabig ott fürödnek, azután megint – a hogy jöttek – egymásután kikelnek a vízből, felveszik a hattyú ruhát, elmennek. Mikor már a két öregebb elment, te lopd el az Anyicska hattyú ruháját, oda se is add neki, mig meg nem igéri, hogy elvisz a hátán az apja palotájáig. A többit aztán terád bizom. Most pedig gyere fekdüj le, pihend ki magad, majd ha eljön az ideje, felköltelek én.

Ugy tett Ráadó, ahogy a szép tündérasszony mondta, lefeküdt a puha, szép selyem paplanos ágyba, kialudta magát. Mikor eljött az idő, hogy menni kellett a tóhoz, felköltötte a szép tündér asszony, még egyszer megmondta neki, hogy okosan viselje magát, avval elbúcsúzott tőle.

Ráadó legelőször is az inasát küldte vissza, mert csak magának lehetett elmenni, azután kiment a tópartra, elbútt egy bokor tövébe, várakozott. Nem soká kellett neki várni, jött az első hattyú, a legöregebb tündér királykisasszony, leszállt, megrázkódott, levetette a hattyú ruhát, ment a vízbe, fürdött, jött a második hattyú, a középső kisasszony is, leszállt, megrázkódott, levetette a hattyú ruhát, ment a vízbe, fürdött. Legutoljára jött egy gyönyörű piczi kis hattyú, levetette a hattyúruhát, olyan szép lánynya változott, hogy hej dehogy lehet még festeni is párját! Ráadó mindjárt halálra szerelmes lett bele, hirtelenében tán azt se tudta volna megmondani, hogy fiu-e vagy lány, úgy elbámult. Anyicska is levetkőzött, ment a vízbe, fürdött. Még egy darabig játszadoztak együtt, akkor a legöregebb kijött, felvette a hattyúruhát, elment, jött a második is, felvette a hattyúruhát, elment. Mikor már ezek elmentek, Ráadó szép csendesen ellopta az Anyicska ruháját, avval megint elbútt. Jön ki Anyicska a

vizből, keresi a ruháját, nem találta sehol, elkezd sirni, jajgatni: hogy menjen ő most már haza, nincs a hattyúruha sehol! Erre előjött Ráadó:

– Ne sírj szivem, lelkem szép Anyicska, itt a ruhád nálam.

– Isten hozott szerelmem Ráadó, be jó hogy megjöttél, add ide hamar a ruhám, mert elkésem.

– Nem adom addig szép Anyicskám, míg nekem fel nem fogadod, hogy engem szeretsz, holtig hű maradsz hozzám, mert én az élő Istenre meg merek esküdni, hogy rajtad kívül soha mászt nem szeretek; most pedig ígérd meg hogy haza viszel az apád váráig, mert régóta jövök, el vagyok fáradva.

Mit volt mit tenni Anyicskának, rá kellett mindenre állani, még pedig hirtelen, mert az apja várába csak őrváltáskor lehetett beszökni, attól félt hát nagyon, hogy arról elkésik, künn marad, akkor pedig vége! Beleegyezett hát hirtelen mindenbe, mert ő is megszerette halálosan Ráadót, ott a tó partján gyűrűt váltottak, megölelték, megcsókolták egymást, megesküdtek mind a ketten, hogy holtig hívek maradnak egymáshoz. Azután felöltötte Anyicska a hattyúruhát, a hátára vette Ráadót, repült vele, mint a sebes szél. Útközben megmondta Ráadónak, hogy úgy viselje magát otthon, hogy senki észre ne vegye, hogy szeretik egymást, mert akkor elvesztek mind a ketten.

Mikor már közel voltak a várhoz, letette Anyicska Ráadót, megtanította hogy a strázsák előtt úgy mutassa, mintha el volna fáradva, hogy ne is gyanítsanak semmit. Evvel Anyicska berepült a várba, a maga szobájába, Ráadó pedig oda ment a strázsákhoz, tettette magát, mintha már a lábát se húzná a nagy fáradtság miatt, hej pedig dehogy nem birta, egy szó nem sok, de annyi elég lett volna neki az Anyicska szájából, hogy két nap két éjjel mindig tánczoljon. Oda ment a strázsákhoz, kérdezte hogy otthon van-e a tündérek híres királya? A strázsák mindjárt megismerték.

– Jaj be jó hogy itt van kis gazdánk! be régen várjuk már! az öreg felséges király minden reggel azt kérdezi legelőbb hogy még se jött-e meg? No de heveredjen le erre a lóczára, látjuk hogy el van fáradva, de hogy is ne, mikor olyan messze útról jön!

Végig feküdt Ráadó a szép kő padon, el is aludt szép csendesen. Mikor aztán a tündérkirály felkelt, megtudta hogy ott van, mindjárt hivatta magához; felköltötték Ráadót, hogy hivatja a király. Felkelt Ráadó, bement hozzá, a király mindjárt magához ölelte.

– Jaj kedves fiam be jó hogy megjöttél, be régen várok rád!

Akkor mindjárt összegyűjtette az ország fő fő embereit, hercegeket, grófokat, nagy süvegű tótokat, a királyi tanácsosokat, megmondta nekik, hogy Ráadót ezután úgy tiszteljék mint királyukat, mert ha ő meghal, arra hagyja az országot, vagy tán azt se várja, hogy meghaljon, hanem mihelyt egy kicsit meg jön az esze a fiúnak, mindjárt átadja neki.

Meghallotta ezt a vén királyné: „No várj vén bolond – gondolja magában – csak menjenek el az urak, majd lesz neked ne mulassz; a maga lányait számba se veszi, mintha nem is volnának, arra a jött-ment sehonnaira akarja hagyni az országot, de majd megmutatom én hogy az én lányaim elébb valók, hogy én vagyok az úr a háznál.”

A két nagyobb lánynak is elmondta a királyné, azoknak is nagyon tetszett ez a beszéd, mert Ráadó mindig csak úgy félvállról beszélt velök, csak Anyicskának kedvezett, avval beszélgetett mindig.

Alig oszlott el a sok nép a királyi udvarból, mindjárt neki esett a vén királyné az urának:

– Megbolondultál te vén marha! elébb való neked egy pokolból jött-ment sehonnai a magad gyermekénél! majd megmutatom én, hogy melyik elébb való, hogy nem lesz itt úr az a kölyök.

A király csendesítette volna, de az asszony se' hallott, se' látott, dúlt-fúlt mint a veszett állat. Addig még sem bánt oly rosszul Ráadóval, míg meg nem tudta, hogy Anyicskával szeretik egymást, hanem mikor azt egyszer kihallgatta a kulcslyukon, attól fogva elveszítette volna mind a kettőt egy kanál vízben, a királyt is mindig szidta, hogy minek tartja ott azt a korhelyt, semmit se' csinál, csak a kenyeret fogyasztja. Egyszer is el kezdett neki beszélni:

– Ugyan te vén bolond, próbáld meg már mit tud az a kölyök, csináltass vele valamit, elég régen itt van már, csak ragadhatott volna rá annyi a mennyi.

Felhívta a király Rádót a maga szobájába, oda vezette az ablakhoz, megmutatott neki egy nagy erdőt:

– Látod azt az erdőt fiam Raadó?

– Látom.

– No azt nekem holnap reggelre – mikorra felkelek – tövestől-gyökerestől mind egy szálig kiirtsd; a fája mind fel legyen ölbe vágva, a majorba behordva, rendbe rakva; a föld fel legyen szántva, felboronálva, bevetve tiszta búzával, a búza megérjen, le legyen aratva, el legyen nyomtatva, fel legyen szórva, meg legyen rostálva, hogy mikorra én felkelek, tele legyen a csűr olyan tiszta búzával, a melyet a galamb hord a fiának, a lisztjéből pedig friss kalács legyen az asztalon. Elég régen tündérek közt vagy már, ennyit csak tudhatsz!

Kibandukolt a szegény Rádó a szobából; hogy csinálja ő ezt mind meg! mikor azt se tudja hogy kell hozzáfogni? Ment egyenesen Anyicskához, elmondta neki a dolgot. Anyicska csak elmosolyodott rajta:

– Ne búsulj biz ezen egy cseppet se’ szívem Rádó, ha csak ez a baj, bízd rám, majd elvégzem én, hanem estére gyere be a szobámba, beszédem van veled.

Bement Rádó, az estét is alig várta; Anyicska elővett egy sípot, azt megfújta. Annak a sípnek pedig az a tulajdonsága volt, hogy ha Anyicska belefűt, az egész Tündérország meghallotta a hangját, csak az apja, anyja és testvérei nem. Amint hát megfújta, mindjárt annyi tündér termett ott, hogy majd kiverték a ház oldalát.

– Mit parancsol felséges kisasszony? mit parancsol a mi kedves kisasszonyunk?

– Azt parancsolom hogy – látjátok-e amott azt erdőt?

– Látjuk! látjuk! hogy ne látnánk! – kiabáltak minden felől.

– No azt az erdőt holnap hajnalra, mire én felkelek, mind kiirtsátok, a fát felvágjátok ölbe, behordjátok a csűrbe, rendbe rakjátok, a földet fölzsántátok, tisztabúzával bevessétek, a búza kikeljen, meg is nőjön, meg is érjen, azt felarassátok, el is nyomtassátok, meg is rostáljátok, hogy reggelre tele legyen a csűr olyan tiszta búzával, a melyet a galamb se hord a fiainak, a lisztjéből pedig friss kalács legyen az asztalon.

– Értjük értjük, megyünk, meglesz.

Alig mentek el, hallott a nagy recsegés-ropogás, amint a fákat vagdalták, a nagy kiabálás: „Itt már fel van a fa vágva, csak hordani kell.“ „Innen már el van hordva, ide avval az ekével“ hallott az ökör hajtás, amint szántottak. „Hi-hó, csálé Csákó, hajsz Lombár.“ Azután hallatszott, mikor elkezdtek aratni, nyomtatni. Mikor a szóráshoz is hozzáfogtak mondja Anyicska Rádónak:

– Eredj ki már te is lelkem, mindjárt virrad, lendíts valamit, hogy mikor az apám kinéz az ablakon, lássa hogy te is dolgozol, ne is gyanítsa, hogy ez nem a te munkád.

Mikorra kiért Rádó, már fel is volt szórva, csak szét kellett mérni. Mikor reggel kitekint a király az ablakon, látja hogy Rádó hogy sepri a szérút, hányja veti idebb-odább a zsákokat, kiabál az embereknek. Megörül a király, oda hívja a feleségét.

– No nézd, mennyire ment a fiunk, maga is hogy dolgozik, hogy tud parancsolni az embereknek.

– Látom ám! de nem az ő munkája ez, hanem az Anyicskáé, hiszen ha egy garas ára eszed volna, te is észrevennéd, hogy az csinál helyette mindent, hiszen éjjel-nappal mindig csak egymást bújják, nem lehet egyiknek se’ venni semmi hasznát.

De a király egyik fülén beeresztette, a másikon ki, amit az asszony mondott; mikor aztán egy kis idő múlva maga Rádó bevitte neki a frissen sült párolgó kalácsot, úgy megdicsérte, hogy majd lement a könyökéről a bőr.

– Ember vagy fiam Rádó, máskor is így végezd el amit rád bízok!

De a vén királyné nem hagyta abban a dolgot, megint mindig kusztonzta az urát:

– Csináltass már valamit megint avval a kölyökkel, vagy neked már ítélet napig elég lesz az az egy munka, a mit minap – de akkor se maga – csinált! hadd dolgozzon, ne fogyassza hiába a drága kenyeret, ne csapja reggeltől estig szárán a legyet!

A király próbálta csendesíteni hogy ne bántsa mindig azt a gyereket, hisz a se kutya hogy minduntalan uszítsa, dolgozik az eleget, de a felesége még jobban rákezdte:

– Hát még pártjokat fogod! még engem hallgattatsz! jobb bizon hogy dolgoztatsz vele valamit, lássuk mit tud a hires.

Behivatta a király megint Ráadót; megint mutatott neki az ablakból egy nagy erdőt:

– No édes fiam látod azt az erdőt?

– Látom.

– Nohát holnap reggelre az a fa mind ki legyen vágva, a derekából boros hordó készítve, a galyaiból öl fa vágva, behordva a majorba; a töve a fáknak ki legyen irtva, a föld felásva, beültetve szőlővel, a szőlő meg is nőjön, meg is érjen, le is legyen szüretelve, a must meg legyen forrva, szépen megtisztulva, hogy mire én felkelek, jó bor legyen az asztalon belőle kóstolónak.

Megint úgy elment a Ráadó kedve, mintha ketté vágták volna, ment nagy szomorúan Anyicskához, elpanaszolta neki a dolgot, hogy már ezt mégis csak lehetetlen megtenni. Anyicska megint csak elnevette magát:

– Csak soh' se' adjon az isten ennél nagyobb bajt, akkor minden jó lesz. Feküdj le most békességben, majd ha kell, majd felköltelek én.

Megint megfűtta Anyicska a sípot, megint ott termett Tündérországnak apraja nagyja, hogy még az utcán se' fértek el:

– Mit parancsol kis királyné? mit parancsol a mi kedves kis királynénk?

– Hát azt parancsolom, hogy – látjátok amott azt az erdőt?

– Látjuk! látjuk! hogy ne látnánk!

– No azt az erdőt holnap hajnalra mind egy szálíg kiirtsátok, a faderekakból hordókat csináljatok, a galyakat ölbe vágjátok, behordjátok a majorba; a fatövet mind kiirtsátok, a földet felássátok, szőlővel beültessétek; a szőlő megnőjön, háromszor fel legyen kapálva, meg is érjen, be is legyen szüretelve, a must megforrjon, szépen megtisztuljon, hogy holnap reggelre, mire én felkelek, kóstoló legyen a borból az asztalon.

– Értjük, megyünk, minden meglesz.

Alig mentek el, hallott megint a nagy recsegés-ropogás, a fák amint dőltek rakásra, a nagy fűrész-faragás, abroncsozás, gyalulták a dongákat, abroncsolták össze; az ölfákat hordták be a majorba, rendbe rakták. Már éjfél tájban hallott a nagy csörgés-kelepelés, amint a seregélyeket hajtották el a szőlőről, azután nem sokára a hordók, kádak dörögése, amint szüretre mentek, a szedők danolása, a csőszök lövöldözése. Mikor pitymallani kezdett, mind be volt a szőlő hordva – tapodva. Ráadó csak akkor kelt fel, mikor minden az udvarban volt, nosza rajta! ő is elővesz egy lopótököt, töltögeti a bort egyik hordóból a másikba, szaladgál, kiáltoz; mikor a legjavában dolgozott, kinézett a király az ablakon, meglátta a nagy munkában, bizony kicsiben mult, hogy öreg ember létére, sirva nem fakadt örömeiben. Hitta ki a feleségét mindjárt, mutatta neki a fiut:

– No feleség mégis van kifogásod ellene?

– Van bizony, neked is volna, ha olyan tökkelütött nem volnál, ha tovább látnál az orrodnál, ha utána néznél, hogy az a kölyök maga csinálja-e azt, vagy az a gyönyörűséges mákvirág Anyicska?

De biz a királytól beszélhetett a felesége akármit, rá se hallgatott; hanem mikor Ráadó bevitte a kóstolónak való bort, megint úgy megdicsérte, hogy Ráadó maga is megsokallta. Ezt a dicsérést már aztán nem tudta a királyné végig hallgatni, szaladt ki a szobából, mint ki az eszét keresi, ment egyenesen a két nagyobb lányához tanácskozni, hogy hogy – mint kellene elveszteni Ráadót. Ott aztán a három szép madár ki sütötte-főzte hogy mit csináljanak? Ment a királyné megint vissza az urához.

– No te vén számár, azt tegye meg az a kölyök, a mit én mondok neki! Az ugyan semmi se, de nem segíthet benne neki az a drága lányod. Annyi az egész, hogy holnap reggel én kivezettetek három paripát az udvarba, azt nyergelje meg ha tudja, és kerülje meg mindegyiken a királyi várat. Ha megteszi jó, ha nem tudja megtenni, fel is út – alá is út, itt olyan mihaszna emberrel nem etetjük hiába a kenyeret.

Magához hívatta a király harmadszor is Ráadót:

– No fiam Ráadó, még egy próbát kell megtenned az anyád kedvéért, ha azt szerencsésen végbeviszed, többet nem teszek próbára, mert akkor tudom, hogy egészen kitanultad a mesterségünket. Ez a mostani dolog abból áll hogy holnap reggel vezettet ki a feleségem a palota udvarába három tüzes paripát, azt neked a magad tulajdon kezével meg kell nyergelned mind a hármat, azután minden segítség nélkül – saját emberségedből rájok ülni, meg kerülni egymásután mindegyiken a királyi várat. Ráadó elnevette rá magát: „Ha csak ez a baj, ezt ugyan megteszem, nyergeltem én már meg olyan lovat is, amit akkor fogtak be a szilaj ménesből!“ Ment aztán ki nagy fűtyörészve az udvarra, még be se’ akart menni Anyicskához, hanem aztán mégis csak befordult.

– No hát most mit parancsolt az apám?

– Szót se’ érdemel, mindössze csak három lovat kell meglovagolnom, ennek ugyan kár olyan nagy feneket keríteni,

– Hej szívem Ráadó te ezt fel sem veszed, pedig ez lesz a legnehezebb, ebben én se’ tudok segíteni. Tudod-e hogy az a három ló a két néném és én? egyik tüzeesebb mint a másik, ha ezer lelked volna se tudnád őket megnyergelni, még csak közel se menni hozzájuk, mert orrukon szájukon fújják a lángot. Egyetlen egy módja volna csak, a mivel birni lehetne velök: ha az apám sarkantyúját felköthetnéd, avval körülkarczolnád körülöttük a földet, már akkor nem tudnának semmit tenni, megállana mindegyik mint a bárány; csakhogy azt a sarkantyút éjjel-nappal a keblében hordja az apám, nem lehet sehogy megszerezni.

Ugy elment erre a beszédre a Ráadó kedve, mintha nyakon öntötték volna. El se tudta gondolni, hogy mit csinál majd? Hanem Anyicska mégis vigasztalta:

– No majd megpróbálom elcsenni tőle az éjjel ha alszik, ha aztán az meglesz, gyerekjáték a többi.

Kibandukolt Ráadó a maga szobájába, leült nagy búsan egy székre, ott szomorkodott, ha nem szégyelte volna, tán sirt volna is. Hát egyszer amint ott búsong – szomorkodik, mint a kárvallott cigány, jön ám be hozzá Annyicska hozza a sarkantyút:

No lelkem Ráadó, megsegített az isten, el tudtam lopni, most már csak arra tanítlak meg, hogy kell vele bánni, aztán minden jól lesz. Hát mikor majd kivezetik a három lovat, – a két néném, meg engem, – az egyik mennykőt lehell orrán-száján, a másik tüzes villámot szór, a harmadiknak egész teste lángot hány, de te avval ne gondold, menj közel hozzájuk, a melyiket meg akarod nyergelni, karcold körül a sarkantyúval, úgy megáll mint a fal, tedd rá a nyerget, lovagold körül a várat rajta; azután a másik kettővel is csak úgy tégy.

Másnap reggel a király kihirdette az országban hogy az ő palotájában mi történik, tele is gyűlt az udvar úgy emberrel, hogy nem esett volna le egy alma közibök, csak annyi hely maradt üresen, hogy Ráadó a lovakkal szabadon mozoghasson. Mikor a kitűzött idő eljött, kivezték a három lovat. Az első – a legöregebb király kisasszony – mennykővet fútt orrán-száján, kapálódzott, ágaskodott, rúgott, vágott, de Ráadó szép csendesesen körül kanyarította a sarkantyúval, hát – uramfia! úgy láttam mint most – megállott az a tüzes ló úgy, mintha leszegezték volna, egy mozdulat nem sok, de annyit se tett, Ráadó könnyű szerrel megnyergelte, ráült, avval hajrá! „Majd kitöltöm most rajtad a mérgem a mért vesztetre törtél“ – elkezdte sarkantyúzni, hogy a vér csorgott az oldalából mire vissza kerültek. Mikor leszállott róla, a karikásával még egy nagyot végig cserdített rajta, avval bekergette az istállóba. Azután a második lóra – a második király kisasszonyra – került a sor. Ez is szórta eleinte a tüzes villámot, de mikor ezt is körül kanyarította a sarkantyúval, ez is megállott mint a peczek, ezt is megnyergelte, azután megnyargalta úgy, hogy az izzadság dőlt róla mikor visszakerültek, bekergette ezt is az istállóba. Már csak a harmadik ló – a gyönyörű szép Anyicska – volt hátra. Ez meg a legtüzeesebb volt, hiába! az anyja a vén gonosz királyné csinálta ki a dolgot, nem tehetett ellene; az egész teste tüzes lángot hányt, ha kapált a lábával, megnyílt a föld körülötte, de Ráadó evvel nem gondolt, körül kanyarította ezt is a sarkantyúval, ez is megállt egy álló helyében mozdulatlanul. Ráadó

rátette a nyeret, rá ült, szép lépést megkerülte rajta a várat; mikor visszaértek, megtörülgette a selyem kendőjével, bevezette szépen az istállóba, leszedte róla a szerszámot, úgy hagyta ott.

A vén királynét majd megütötte a guta mérgében, tépte a haját, vagdalta magát a földhöz, azt gondolta volt a vén gonosz, hogy bizonyosan ott vesz Ráadó, hát bizony még a kinozta meg az ő kedves lányait, hogy megfeküdte mindegyik vagy két hétig. Megesküdött ott mindjárt hogy akárhogy mint, de elveszíti a két gyermeket, addig meg nem nyugszik, míg a legkínosabb halálra nem juttatja mind a kettőt. De egy darabig – hiába volt az eskü – nem tehetett semmit, mert a király nagyon vigyázott a gyermekekre, nem engedett rajtok semmi igazságtalanságot elkövetni.

Hanem egyszer levelet kapott a király egy másik országából – mert nem csak egy országa volt – hogy menjen csak hamar, ott az ellenség, pusztítja az országot tűzzel-vassal, kergesse el onnan. Búsult a király, hogy hagyja ott azt a két ártatlan bárányt a farkas körme közt, hogy bizza a gyermekeket arra a gonosz asszonyra. Mig készült a háborúba, mindig azon kérte a feleségét, hogy csak addig ne bántsa őket, míg oda lesz, ígérte is az asszony szájjal, hej pedig de mást forgatott az eszében. „Menj el csak, majd tudom én mit csinállok, rég lesem már, hogy elvigyen az ördög valamerre.“

Elbúcsúzott a király egész háza népétől, elindult a tenger sok katonával az ellenség elébe.

Alig tette be maga után az ajtót, mindjárt azon kezdte el törni a felesége az eszét, hogy mi a legkegyetlenebb – legkínosabb halál a világon, hogy avval végezze ki a gyermekeket. Gondolt is ki egyet: nagy üstökben olajat forraltatott, hogy majd mikor legjobban zubog, kiönteti egy nagy kádba, abba aztán belevetteti a két gyermeket. Már előre örült neki a vén guzsajra való: „Milyen szép lesz majd nézni, mikor összezsugorodnak a jó meleg fürdőben, mint a tepertő, tudom nem lesz többet kedvök ihogni-vihogni egymással.“

El is készítettett már mindent, a nagy kádat kivitette az udvarra, az olajat is tüzhöz tetette, csak a volt hátra hogy felforrjon.

De a jó isten nem engedte hogy két ártatlan teremtesen olyan kegyetlenséget vihessen végbe az az ördög czimborája. Megmondta Anyicskának az egyik cseléd, – a kire az olaj forralása volt bízva – hogy mi vár rájuk, Anyicska mindjárt magához hivatta Ráadót, elmondott neki mindent:

– Hanem most már, lelkem Rázadó nincs mást mit tenni, el kell szökni valamerre idegen országba, mert itt többet se éjjelünk, se nappalunk, ha itt maradnánk, elveszítenének. De hát hova menjünk?

– Azon nem volna mit aggódni – felelt rá Ráadó –; elmegyünk az apám országába, ugy sincs neki több fia, ott is király leszek én, te meg királyné, boldogul élünk, míg meg nem halunk; de az itt a baj, hogy hogy megyünk ki a várból, mikor úgy vigyáz ránk az a vén gonosz anyád, mint a szeme fényére, és hogy megyünk ki az országból, hogy utol ne érjen?

– Biz azt magam se tudom – mondja Anyicska – hogy hogy haladunk sebesen, mert minden mesterségem a kamarában van, oda pedig már nincs idő kimenni; a várból csak kimehetünk, tudok én egy földalatti utat, hogy pedig hamarjában észre ne vegyenek, köpök ide az asztalra hármat, azok majd szólnak háromszor helyettem, addig mi jó egérutat kapunk.

Ki is mentek szerencsésen a várból, mikor kívül voltak, a hátára vette Anyicska Ráadót, repült vele ahogy tudott, de hiába; sebesen nem mehettek, mert nem volt Anyicskánál semmi mestersége.

Alig mentek el, elkészült a forró olaj fürdő. Beszólott a királyné az Anyicska szobájába:

– Anyicska lányom gyere ki!

Felelt helyette az egyik nyál:

– Mindjárt megyek édes anyám, csak hadd keljek föl.

Vártak – vártak egy darabig, de nem jött senki. Megint szólott a királyné.

– Gyere ki már Anyicska lányom, ne válass magadra!

Megint felelt helyette a második nyál:

– Megyek mindjárt, csak hadd öltözzem fel.

Vártak egy ideig megint, de megint nem jött senki. Beszólott még egyszer a királyné:

– Gyere csak hamar Anyicska lányom, adok valamit.

– Mindjárt megyek csak a hajam tűzöm még fel – felelt a harmadik nyál.

Vártak aztán még egy darabig, hogy nem jött senki, megint bekiáltottak kétszer-háromszor, de biz ott akár ítélet napig kiabálhattak volna, nem szólott volna senki. Erre aztán betöretette a királyné az ajtót, hát nincs ott senki, csak három nyál az asztalon. Össze csapta a két kezét:

– No ezek most elszöktek a pokolra valók, hanem tudom merre mentek, majd visszahozom őket!

Mindjárt előkapott egy lapátot, ráült, nyargalt utánok, sarkantyúzta a lapátját, hogy majd megbódult bele, csak hogy utolérhesse őket.

Anyicska ezalatt jó messze haladt Ráadóval, mentek mentek amint az isten tudniok adta, egyszer megszólal Anyicska:

– Jaj Ráadó lelkem, be ég a bal orcám, nézz hátra mit látsz?

– Nem látok egyebet, csak egy halavány felleget.

– No az az anyám, észrevette hogy elszöktünk, hanem most már szálljunk le hamar, én válok egy kápolnává, te meg válj egy remetévé, ha kérdezi tőled, hogy nem láttál-e erre ilyen s ilyen fiut meg lyányt, mondd hogy láttál ezelőtt háromszáz esztendővel.

Alig hogy leszálltak, hogy Anyicska kápolnává, Ráadó remetévé vált, ott termett a vén asszony. Kérdezi Ráadótól:

– Ugyan földi nem látott-e erre egy fiut meg egy lyányt?

– Láttam biz én ezelőtt háromszáz esztendővel, de mi gondom is nekem akárki fiára, lányára? mit kérdi azt én tőlem?

A vén asszony még egyszer szélylyel nézett ottan körül, azután visszafordult. „Hátha rosszul is néztem meg otthon, ott vannak valahol elbúva a várban.“ Haza ment, még egyszer felhánytatta a várat, hogy egy tű nem sok, de annyi se maradt a helyén, de biz azok nem voltak sehol. A vén asszonyt majd megütötte a guta, akkor jutott eszébe, hogy hisz a kápolna meg a remete volt a két gyermek, csak vissza kellett volna őket hajtani, előkapott nagy mérgesen egy pemetét, megnyergelte, elkezdett vágatni a két gyermek után.

Ráadó meg Anyicska ezalatt megint jó darab földet a hátuk megett hagytak; egyszer megint megszólal Anyicska:

– Jaj lelkem Ráadó, be ég a jobb orcám, nézz hátra, mit látsz?

– Nem látok egyebet, mint egy nagy fekete felhőt.

– No az megint az anyám, most már még dühösebb, hanem szálljunk le hamar, én válok egy tábla kölessé, te meg válj pásztorrá, állj bele a tábla kellős közepébe, onnan akár mint ijeszget, ki ne mozdulj, ha közel megy hozzád, üssed a botoddal.

Alig szálltak le, alig változtak kölessé, meg pásztorrá, megint ott termett a vén asszony, elkezdte Ráadót édesgetni, csalogatni:

– Kedves fiam Ráadó, gyere ide, majd meglásd mit adok!

De Ráadó ki nem mozdult volna semennyiért egy álló helyéből, hiába volt minden csalogatás, a vén asszony hogy látta hogy így nem boldogul, rá akart ijeszteni; mindenféle oroszlánná, farkassá, kigyóvá változott, de sehogy ki nem tudta venni Ráadót a helyéből, úgy állt az ott mint egy karó. Feldühödött erre a vén asszony, neki esett a kölesnek, tépte ki tövestül az egész táblát.

– De kutyák most még se’ szabadultok meg, Anyicska a köles, azt kitépem, haza viszem, megégetem, te Ráadó aztán magadban semmit se tudsz.

Ki is tépte az egész táblát, de annyi mégis megmaradt, a mennyit Ráadó a botjával elért, mert oda nem eresztette be, már pedig éppen abban a kis darabban volt Anyicska, a többi vihettem a vén asszony, a’ csak gaz volt. Hátára is szedte mind amit kitépett, felkerekedett vele a levegőbe, úgy ment, akár csak egy kazal repült volna; amint haza ért, mind egy szálra rakta, meggyújtotta maga, közel állott hozzá, hallgatta hogy mikor hallatszik már az Anyicska sirása jajgatása a tűz közül. De biz’ azt hiába hallgatta, elégett a tűz, el is hamvadt, még se hallott semmit.

– No szedtevette, ezek megint megmenekültek. Hol van hamar egy gereben, hadd üljek rá, hadd menjek utánok, hadd hozzam vissza őket.

Felült egy nagy gerebenre, egy seprűt a kezébe fogott, elkezdett vele hadonázni, úgy ment mint a forgószél, vagy tán még annál is sebesebben.

Ráadó meg Anyicska ezalatt megint jó egérutat kaptak, mentek ők is amint birtak, de mégis megint megközelítette őket a vén királyné, megint megszólalt Anyicska:

– Jaj szivem Ráadó, most már az egész orczám ég, nézz hátra, mit látsz?

Nem látok egyebet, mint egy nagy szélmalom formát erre jőni nagy sebességgel az égen.

– No az megint az anyám, most már olyan dühös, a milyen soha se' volt életében. Hanem szálljunk le hamar, én válok egy tóvá, te válj egy ruczává, a tó kellő közepén állj meg, ki ne mozdulj onnan akármivel csalogat, akármivel ijeszt.

Leszállottak megint, Anyicska tóvá változott, Ráadó ruczává; alig voltak evvel meg, ott termett a vén királyné.

– Hej kutyák már kétszer rászedtetek, de nem szedtek többet rá, nem szabadultok most meg, tudom azt az egyet.

Mindjárt sassá változott, elkezdett csapkodni Ráádóra, de sehogy se tudta elkapni, mindig a víz alá bukkott előle, azután vadászszá vált, lövöldözött a ruczára, de a golyó elől is mindig lebukott, sehogy se tudta meglőni. Megint feldühösödött hogy csak úgy tajtékzott a szája.

– Megálljatok! nem menekeszték most meg, ha ezer lelketek van is, elveszítlek benneteket.

Evvel egy nagy gödénynyé változott, felszitta az egész tavat, felrepült vele, mikor ment a levegőben, mintha csak egy rezidencia ment volna, olyan volt. Otthon aztán kiöntötte mind a vizet szerte-szélyel, hadd igya fel a föld, hadd vesszen el közte Anyicska; maga is kiállott oda, hol legtöbb volt a víz, hogy hallhassa, majd ha sir, jajgat, könyörög, hogy gyönyörködhessek majd benne, avval az ördögöknek rég eladott lelkével. De nem engedte meg az isten, hogy az ártatlan síránkozásának örülhessen, mert mikor a vizet felszitta, Ráadó betakart egy-két kanálnyit a szárnyával, a közt maradt Anyicska, így hát akár egy pocsolyából vitte volna a vizet haza, akár onnan. Mikor mind felszáradt a víz, látta a vén királyné, hogy megint kárba vészett a fáradsága, elkezdte a haját tépni, verte a fejét a falba, mint egy eszeveszett őrült. Azután megnyergelt egy sárkányt, a kezébe kapott egy gereblyét; eddig is sebesen ment, de az mind semmi volt ahoz, amint most neki indult, utol is érte a két gyermeket, mindig közelebb – közelebb jutott hozzájuk, már olyan közel beérte őket, hogy a gereblyét is kinyújtotta hogy majd beleakasztja az Anyicska hajába, de épen akkor kiértek a Tündérország határára, benn voltak a Ráadó apja országában, ott pedig már nem volt hatalma a vén királynénak. Mikor látta Anyicska, hogy tovább nincs mitől félni, egy tanyaistálló mellett – ami ott volt a határnál – megállott, nézett vissza az anyjára, ki még akkor is ott dühösködött, ott káromkodott, mintha apját-anyját megölték volna; amint pedig meglátta hogy megállott Anyicska, elfelejtette hogy kívül van a határon, szaladt neki nagy dühösen. Anyicska hirtelen kis egérré változott, bebútt a hidlás alá, Ráadó pedig rá se hederített, csak járkált az istálló körül tovább, neki ugyan mindegy volt akár jött akár se, mert ha Anyicskán – a lányán – volt is egy kis hatalma, őrajta ugyan nem volt egy szikra se'. A vénasszony amint látta, hogy Anyicska egérré lett, hirtelen macskává változott, oda állt a repedés mellé, a min az egér bebútt, várta hogy majd ha kijön, nyakon csípi. De Ráadó se hagyta abban a dolgot, fütttyentett egyet, oda szaladt hat-hét komondor, azokat ráuszította a macskára, úgy megtépték, hogy bőr is alig maradt rajta. Mikor aztán a vén királyné megint benn volt a maga határában, felemelte a két kezét, megátkozta a gyermekeket nagy hangos szóval:

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.